

ÇOCUKLUK ÇAĞINDA ZEHİRLENMELER

Doç. Dr. Can Demir Karacan

Dr. Sami Ulus Kadın Doğum ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları

Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Zehirlenme çocuklarda sık karşılaşılan bir durumdur. Zehirli maddeler insan vücuduna ağız yoluyla, solunumla, deriden girebilir ya da enjeksiyon yoluyla verilmiş olabilir. Çocukluk çağındaki zehirlenmelerin çoğu kaza sonucudur ve ağızdan alım yoluyla gerçekleşir. Bunların yaklaşık %80'i 5 yaşın altındaki çocuklarda ve %85'si evde ortaya çıkar.

Ev içinde ve dışında bulunabilecek zehirli maddeler arasında ilaçlar, vitaminler ve demir hapları, temizlik ürünleri, göz damlaları, antifriz, ojeler ve diğer kozmetik ürünler, piller, çamaşır ürünleri, boya ve petrol ürünleri, böcek ve ot öldürücüler, sigara, alkol, vahşi mantarlar ve bitkiler sayılabilir.

Zehirli maddeler etkilerini fiziksel ya da kimyasal yolla gösterebilirler. Böylece etkileri kısa sürede ya da çeşitli organ sistemlerine yaptıkları hasarlara bağlı olarak daha uzun bir sürede ortaya çıkabilir. Sağlık kuruluşlarında, zehirleyici etkenin ne kadar alındığının ve organ sistemlerine etkilerinin saptanmasına dönük çeşitli laboratuvar tetkikleri yapılacaktır.

Zehirlenme durumunda bilinç düzeyi ile solunum ve dolaşım bütünlüğünü korumaya ve sürdürmeye dönük önlemlerle birlikte, öncelikle zehirli maddenin uzaklaştırılmasına çalışılır. Zehirlenme türü ve maddesine, olaydan beri geçen zamana bağlı olarak ortamdan çıkarma, yıkama, kusturma, mide yıkama gibi yöntemler kullanılır. Ağız yoluyla alınan maddelerin emilimini azaltmak amacıyla, zehirli maddeye tutunarak emilmesini önleyen ilaçlar içerilir.

Alınan maddeler bir süre sonra emilerek kana karışacaktır. Bu durumda zehir etkisini doğrudan veya dolaylı olarak ortadan kaldıracak ilaçlar kullanılacaktır. Bunun yanında, zehirli maddeyi vücuttan uzaklaştırmak amacıyla maddenin idrarla veya bağırsaktan atılımını artırılması, diyaliz, plazma değişimi gibi tedavi seçenekleri uygulanabilmektedir.

Daha önce belirtildiği gibi çocukluk çağı zehirlenmelerinin büyük çoğunluğu küçük çocuklarda ve evde meydana gelir. Küçük çocuklar meraklıdır, dünyayı keşfetme dönemindedir. Birçok şeyi ağızlarına götürürler ve neredeyse her şeyi yemeye içmeye çalışırlar. Üstelik evlerde bulunan birçok ürün çocuklara çekici gelecek şekilde paketlenmiş, parlak renkli ve güzel kokuludur. Ayrıca küçük çocukların vücutları kimyasal maddelerle baş etmekte daha yetersizdir.

Bütün bunlar çocukluk çağı zehirlenmelerinde önleyici tedbirlerin önemini ortaya koymaktadır. Evde yapabileceğiniz basit değişiklikler çocuklarınızı zehirlenmelerden koruyabilecektir. Ev temizlik ürünleri, kimyasallar, ilaçlar ve zehirli diye etiketlenmiş her türlü madde kilitli depolama kabinlerinde tutulmalı veya dolaplar ve çekmeceleri kilitlemek için çocuk koruyucu ürünler kullanılmalıdır. Temizleyici ve kimyasallar kullanılırken, kutular

kapaklarıyla kapatılmış vaziyette tutulmalıdır. Kimyasal maddeler orijinal kutularında tutulmalı, asla işaretsiz kutularda ve yeme-içme kaplarında saklanmamalıdır. Eski ilaçlar ve temizlik ürünleri atılmalıdır. İlaçlar çocukların yanında alınmamalıdır. Çocuklar zehirli maddeleri göremedikleri ve alamadıkları takdirde zehirlenme olayları başlarına pek az gelebilecektir.